

Magazine on *Low External Input Sustainable Agriculture*
Compilation of selected translated articles into *Kannada*

LEIS
INDIA

ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕುರಿತ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್.
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ
ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

ವಿಶೇಷ ಕನ್ನಡ ಸಂಚಿಕೆ

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2014, ಸಂಚಿಕೆ 2

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು 'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆಯ್ದ ಲೇಖನಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಳಾಸ: ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ
ನಂ.204, 100 ಫ್ಲೀಟ್ ರಿಂಗ್‌ರೋಡ್
ಮೂರನೇ ಫೇಸ್
ಬನಶಂಕರಿ ಎರಡನೇ ಬ್ಲಾಕ್
ಮೂರನೇ ಸ್ಟೇಜ್
ಬೆಂಗಳೂರು 560085

ದೂರವಾಣಿ+91-080-26699512
26699522

ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ +91-080-26699410

ಈ ಮೈಲ್: leisaindia@yahoo.co.in

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ

'ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ' ಆಂಗ್ಲ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಇಳಿಯ (ILEIA) ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿ

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ : ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್.ಪ್ರಸಾದ್

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕಿ : ಟಿ.ಎಂ.ರಾಧ

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ

ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳ ಸಮನ್ವಯ

ಅರುಣಕುಮಾರ ಶಿವರಾಯ

ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಿ.ಜಿ.

ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ

ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ

ಮುದ್ರಣ

ಸಾನ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಖಪುಟ ಚಿತ್ರ

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಭತ್ತದ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಕೃಷಿಕ

ಚಿತ್ರ ಸೌಜನ್ಯ: ಎ.ಎಂ.ಇ.ಎಫ್

ಲೀಸಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ವಿವಿಧ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕನ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಫ್ರಿಕನ್, ಬ್ರೆಜಿಲಿಯನ್

ಮತ್ತು. ಚೈನೀಸ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ ಮ್ಯಾಗಜಿನ್

ಇತರ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು

ಹಿಂದಿ, ಒರಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಲೇಖಕರೇ ಜವಾಬ್ದಾರರು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿ ಇತರ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚಲು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ.

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ.

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಓದುಗರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿ ನೆರವಾದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಇದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಕೃಷಿ ವರ್ಷ; ಕುಟುಂಬ ಕೃಷಿಕರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉಪಕ್ರಮಗಳು, ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವರ್ಷ. ಕುಟುಂಬ ಕೃಷಿಕರು ದೇಶದ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಮಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕೃಷಿ-ಪಾರಿಸರಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ.

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಬೇಕಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ದೇಶ ತಳಿಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳ ಉತ್ತೇಜನ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ರೈತರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು - ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಲೇಖನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಲೇಖನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಕೃಷಿಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು ಇಷ್ಟವಾದರೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ಅವರ ಅಂಚೆವಿಳಾಸವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ. ಅವರಿಗೂ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

- ಸಂಪಾದಕರು

ಲೀಸಾ LEISA

www.leisaindia.org

ಲೀಸಾ (LEISA)ವು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯ ಕುರಿತಾಗಿದೆ.ಇದು ಪಾರಿಸರಿಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ವರಮಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ರೈತರಿಗೆ ಇರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿತ ಬಳಕೆಯ - ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಬಳಕೆಯ - ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಮೌಲ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ರೈತರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಭಾಗೇದಾರಿ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಲೀಸಾವು ದೇಶ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಲೀಸಾವು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ; ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

www.amefound.org

ಎ.ಎಂ.ಇ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಬೇಸಾಯದ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ, ಕೃಷಿಕರ ಅವಿವಿಧ ಸಿರಿವಂತಗೊಳಿಸುವ,ಅಭ್ಯುದಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ಅರೆ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಪ್ರಸ್ಥರು

ಚೇರ್ಮನ್

: ಡಾ|| ಆರ್.ದ್ವಾರಕೇನಾಥ್

ಖಜಾಂಚಿ

: ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವ ರಾಮ್

ಸದಸ್ಯರು

: ಡಾ||ವಿಠಲ ರಾಜನ್, ಡಾ||ಎನ್.ಜಿ.ಹೆಗಡೆ, ಪ್ರೊ||ವಿ.ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ,

ಡಾ||ಎಂ.ಮಹಾದೇವಪ್ಪ, ಡಾ||ಟಿ.ಎಂ. ತ್ಯಾಗರಾಜನ್,

ಶ್ರೀ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಿಂಗ್, ಐಎಎಸ್(ನಿ), ಡಾ|| ಎ. ರಾಜಣ್ಣ

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ MISEREOR

www.misereor.org

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಟನೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಬಿಶಪ್‌ರು ಇಸವಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಳೆದ 50 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಆಫ್ರಿಕ, ಏಷಿಯಾ, ಹಾಗೂ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಜೀವಿಗೂ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್‌ನ ಸಹಕಾರ ಅಭ್ಯವಿದೆ.

ಬಡವರು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲರಹಿತರು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ಬೆಂಬಲ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಲುದಾರರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಚರ್ಚೆ-ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂತೋಷದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪಾಲುದಾರರು ಸಹಾಯಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಿಸೆರಿಯೋರ್ ತನ್ನ ಪಾಲುದಾರರೊಡಗೂಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆ

4

■ ಸಿ.ಶಂಭು ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಸಿ.ಬರಾಹ್

ವಿವಿಧ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಣ್ಣ, ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೈತರು ಭಾರತೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನುಸರಿಸಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಭತ್ತದ ಆಚೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರ ಈ ಬಗೆಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ರೈತರಿಂದ ಬೃಹತ್ ಬದಲಾವಣೆ

9

■ ರುಾಕಿರ್ ಹುಸೇನ್, ಜಿ.ವಿ. ರಾಮಾಂಜನೇಯುಲು, ಜಿ.ರಾಜಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ಜಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್

ಕೃಷಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ದಿ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಬಯೋಡೈವರ್ಸಿಟಿ ನಾಲೆಜ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ- ಆಗ್ನೋ ಬಯೋಡೈವರ್ಸಿಟಿ @ ನಾಲೆಜ್) ಅನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಆಕ್ಸ್‌ಫಾಮ್ ನೋವಿಬ್ ಮತ್ತು ಹಿವೋಸ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಕೃಷಿ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದೇ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ದೇಸಿ ಭತ್ತದ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ

12

■ ಸೀಮಾ ಜಿ. ಪ್ರಸಾದ್

ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾವಯವ ರೈತರ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತಾದ ಅರಿವು, ಬೀಜಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಹಲವಾರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರೇ ಈ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ಇಂದು ಪ್ರಬಲ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಸಾವಯವದತ್ತ ಮುನ್ನಡಿಗೆ

15

■ ಹರೀಶ್ ತಿವಾರಿ ಮತ್ತು ಪೂನಂ ತಿವಾರಿ

ಹೊಸ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ' ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಯುವ ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದೇ ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ.

ಕೃಷಿಯತ್ತ ಯುವಜನರ ಚಿತ್ತ: ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್

19

■ ಡಿ.ತಂಗಪಾಂಡಿಯನ್

ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಯುವಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾದ ರೂಪ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಹೂಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ವಿವಿಧ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಣ್ಣ, ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೈತರು ಭಾರತೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನುಸರಿಸಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಭತ್ತದ ಆಚೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರ ಈ ಬಗೆಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆಯ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

■ ಸಿ.ಶಂಭು ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಸಿ.ಬರಾಹ್

ಬಾರತದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅಳವಡಿಕೆ ಆರಂಭಗೊಂಡು ದಶಕ ಕಳೆದಿದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡ ಬಗೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಂಶಗಳು, ನಡೆಸಲಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಫಲಿತಾಂಶ, ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಹಿಗ್ಗಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ತಡೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಅವಲೋಕನ ನಡೆಸಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಯೋಜನಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಊಹೆಯೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪ್ರವರ್ತಕರು ಇದೇ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಒಂದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅನ್ವಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅದೊಂದು ಆರು ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ಊಹೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬಿ.ಟಿ. ಹತ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಚರ್ಚೆಗಳು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಟೆಲಿಕಾಮ್ ಹೇಗೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಅದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಗಳು ಹಾಗೂ ಶುಚಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವು ನೀಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ!

ನಾವೀಗ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವು - ಆವಿಷ್ಕಾರ, ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. (ಮೂರು 'ಐ'ಗಳು - ಇನ್ನೋವೇಷನ್, ಇನ್ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ಇನ್‌ಟೆಟ್ರೂಷನ್). ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಈ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಲು ಆಸಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆಯೇ

ಸದ್ಯದ 'ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಧೋರಣೆ'ಯನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿಯವರು ನಡೆಸಿದ ಕೃಷಿಯ ಕರಾಳ ಮುಖ ತೋರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಆತಂಕಕಾರಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿದೆಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರ ಆಯ್ಕೆ

ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧಿತ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ರೈತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಸಹಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಸ್ಯೆ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ - ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವಂತೆ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಇರುವೆಡೆ ಹಾಗೂ ರೈತರು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಬಾಧೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಹಾನಿ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂಥ ಲಾಭದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಮೊದಲ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ (GR1) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರೀಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾದ 'ಮಿರಾಕಲ್ ಸೀಡ್'ಗಳನ್ನು ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಎರಡನೇ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ (GR2) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು ಅನ್ನುವುದೊಂದೆ ಈವರೆಗೆ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ. ರಾಜ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು GR1 ಅನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಇದೀಗ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ, ಬಗೆ ಬಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಜನರು GR2 ಅನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ, ಹಾಗೂ ರೈತರ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು, ಉತ್ಪನ್ನ

ಅಥವಾ ಇಳುವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ - ಇವೆಲ್ಲವೂ GR2ನಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಕುರಿತ ಸಮಕಾಲೀನ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಬದಲಿಸುವ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು (ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ) ನಾವು ಗಜಗಳ ಅಳತೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳ ಮೂಲಕವಾಗಲೀ ಅಳೆಯಲು ಹೋಗಬಾರದು. ಅದನ್ನು, ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ನೋಡಬೇಕು.

ಅಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಇಳುವರಿಯನ್ನೇ ಯಶಸ್ವಿನ ಮಾನದಂಡವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಾದರೆ, ಸುಮಂತ್ ಕುಮಾರ್ ಹಾಗೂ ಬಿಹಾರದ ದರ್ವೇಶಪುರ ಹಳ್ಳಿಯ ಇನ್ನಿತರ ರೈತರ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಬರೆದಿರುವುದು ಯಥೇಚ್ಛ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ, ಹಸಿರುಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದ ಪಂಜಾಬಿನ ಬೆಳೆಕಣಜಗಳಲ್ಲ; ಈ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಧಾರಣ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಬಿಹಾರ.

ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಖ್ಯಾತ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞ ಡಾ.ಜೋಸೆಫ್ ಸ್ಟಿಗ್ಲಿಟ್ಜ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿಹಾರದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರು. ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ನೀಡಿದ ಅದ್ಭುತ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಅಳವಡಿಕೆಯ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗದು. ಸಣ್ಣ, ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೈತರು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ತತ್ತ್ವಗಳೊಡನೆ ಭಾರತದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಡೆದಿರುವಷ್ಟು ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯು GR1ನಲ್ಲಾಗಲೀ GR2ನಲ್ಲಾಗಲೀ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಂತರ ಇದೀಗ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ರಾಗಿ, ಗೋಧಿ, ಸಾವಿ, ಕಬ್ಬು ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಅಳವಡಿಸಿ ಲಾಭ ಗಳಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಬರ, ಪ್ರವಾಹಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪದ್ಧತಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯಿಸದ ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕೃಷಿ ನೀತಿಗಳು ಕೇವಲ ಇಳುವರಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಆಧಾರಿತ ಫಲಿತಾಂಶದಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಣ್ಣುಬಿಂದು ಈಚೆ ಬಂದು ಹೆಚ್ಚು ಸುಭದ್ರ, ಲಾಭದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಬೇಕಾದ ತುರ್ತಿದೆ. ಈ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕೃಷಿಕರೇನೋ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರು ಈ ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸದೆ ಇರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಆರು ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿ, ಅದರ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದನ್ನೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಪುನರ್ರಚನೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆದು ಅದನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಬೆಸ್ಪ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್

ಪ್ರಾಕ್ಟಿಸ್ (ಬಿಎಮ್‌ಪಿ) ಅನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸುವ, ಹಾಗೂ ಅದರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಹೀನಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ತೊಡಗಿಸದೆ ಯಾವ ಆವಿಷ್ಕಾರವೂ ಸಂಪನ್ನಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ 'ಕ್ರಾಂತಿ'ಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಹಾಗೂ ಕುಲಾಂತರಿ (GM) ಬೆಳೆಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಸೂಕ್ತ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸೊರಗಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯದು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೂಡಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಬ್ಬುತ್ತಿದೆ. ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ.ಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಗಣ್ಯವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ.

ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಎರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಹುಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಭೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತ ಉಪಾಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ ಆಯೋಜಕರು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪೂರ್ವಯೋಜಿತ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟನ್ನು ನಿವಾರಣೋಪಾಯವೆಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟಿತು.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅಳವಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ಒಬ್ಬರು ಹಿರಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಋತುಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಹಲವು ಹಂತಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸಾಲು ಬಿತ್ತನೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಎಂದಿತ್ತು. ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೈತರು ಇಂಥಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಬೇಗ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಲುಬಿತ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂದೂ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಅನಿಸಿಕೆಯು ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೈತರು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಹಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾರರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅದು ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೊರತೆಯುಳ್ಳ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೆರದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆತರೆ ವೇಗದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಟ್ಟಿ ಓಡುವ ಅಥವಾ ತರಬೇತಿಯ ನೆವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಯವಾಗುವ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿನೋಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಯು ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ತತ್ತ್ವಗಳ ಕುರಿತ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬರಹಗಳು ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿವೆ. ಎಸ್. ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕುರಿತು ಭಾರತೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು ಮಂಡಿಸಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಬೀರಿರುವ ಪರಿಣಾಮ ಎದ್ದು ತೋರುವಂತಿವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧಕರ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು,

ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಎಸ್. ಆರ್.ಐ. ಅಳವಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕುರಿತಂತೆ ಭಾರತೀಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೊರತು ಕುರುಡು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇನ್ನಾದರೂ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಈಗ ನಾವು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ಮೂರನೆ 'ಐ' (ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಷನ್) ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಲಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಹನ್ನೆರಡನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಸಬ್‌ಗ್ರೂಪ್‌ನ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಿದ್ದೇವೆ. ಇದು 'ವ್ಯಾಪ್ತಿವಿಸ್ತರಣೆಯ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ'ಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿದ್ದು, ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅಂತಿಮ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಿದ್ದ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗದೆ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ನವೀನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆ

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯಾಗಲೀ ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನಾ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಸದ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ಕಾರಣದಿಂದ ಏಕರೂಪದ ಸಂಹಿತೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಕೊಡುಗೆದಾರರ ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆಯಿಂದ ಮೂರು ಮಿಲಿಯನ್ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ರೈತರು ಸರಿಸುಮಾರು ಮೂರು ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಹಬ್ಬುವಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಿಂದ. ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು, ತ್ರಿಪುರ ಹಾಗೂ ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ). ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ದಾನಿಗಳ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ. ಒಂದಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಏಕಾಂಗಿ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದಿವೆ. ಸರ್ ದೋರಬ್‌ಜಿ ಟಾಟಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ (ಎಸ್.ಡಿ.ಟಿ.ಟಿ.), ದೇಶಪಾಂಡೆ ಫೌಂಡೇಷನ್, ಆಗಾಖಾನ್ ರೂರಲ್ ಸರ್ವೋರ್ಥ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಈ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಸ್. ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿವೆ: ನಬಾರ್ಡ್, ರೂರಲ್ ಲೈವ್ಲಿಹುಡ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ (ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಕಾ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಮ್.ಪಿ.ಆರ್.ಎಲ್.ಎಸ್., ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೊಸೈಟಿ ಫಾರ್ ಎಲಿಮೆಂಟೇಷನ್ ಆಫ್ ರೂರಲ್ ಪವರ್ಟಿ (ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಪಿ.) ಹಾಗೂ ಒಡಿಶಾದಲ್ಲಿ ಒರಿಸ್ಸಾ ಲೈವ್ಲಿಹುಡ್ ಮಿಷನ್ (ಒ.ಎಲ್. ಎಮ್.), ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಾದ ಬೇಸಿಕ್, ಅಗ್ರಿ,

ಉಷಾ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪುನರವಲೋಕನವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ:

- ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ನಷ್ಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಡೆಸಿದ ಕೃಷಿಪಾರಿಸರಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಮೊದಲ ಋತುಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಇಂಧನ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.
- ಈ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಹೂಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಹಕಾರ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಹೂಡಿಕೆಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮುಂದಾಳುತ್ವದ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಸಿ.ಬಿ.ಓ.) ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ನೀತಿಗಳಿಂದ ಯಾವೆಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಬೆಂಬಲವಾಗಲೀ ಅನುದಾನವಾಗಲೀ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ರೈತರ ನಡುವೆ ಹರಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ.
- ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣಾ ವಿಧಾನವು ಒಳಹರಿವಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಹೊರಗಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ವಿಪರೀತಗೊಂಡು ಸಾಲಬಾಧೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪದ್ಧತಿಯು ಸುಧಾರಿತ ಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವಂಥದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ್ಯ (ಸಕಾಲಿಕ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷಮತೆ, ಕೆಲಸಗಾರರ ಬಳಕೆ, ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ತೋರಿಸಲೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಮೂರು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್.ಓ.ಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವು ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಎಸ್. ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಿ.ಎಸ್.ಓ.ಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.
- ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ನಾಂದಿ

ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಿವೆ.

- ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ರೂಢಿಯು ರೈತರಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಕ್ಷಮತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಎಸ್.ಆರ್.ಐ., ಬಹುವಿಧ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಪಂದನೆ ತೋರಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಒದಗಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವ ಭಾರತದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯವಹಾರಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಮುಂದಾಳುತ್ವದ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಲಾಭದಾಯಕ ಪಡಿತರವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಬಾರ್ಡ್ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.
- ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಭಾರತವು ಕೃಷಿಪರಿಸರ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಮುಂದಾಳುತ್ವ ವಹಿಸಲು ಸಶಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ರೈತರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆ ರೈತರನ್ನು ಬೆಸೆದಿದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ಇತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಸಫಲರಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಇದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಸಾಫಲ್ಯತೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವು ಅನೇಕ ವಿಧದ ಶ್ರಮ ಹಾಕಿವೆ.

ಕೆಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪದ್ಧತಿಯ ಆ ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ತಿಳಿವು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹೂಡಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪೂರೈಸಿವೆ. ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಹೂಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (ಕೆ.ವಿ.ಕೆ.), ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆಯ್ದು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪಾಲುದಾರರು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ 330ರಿಂದ 600 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ನುರಿತ ಎನ್‌ಜಿಓಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದವು. ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಹಂತದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಬಿ.ಓ.ಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯೊಂದಿಗೆ

ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವ್ಯಾಪಕಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.

ಕೇವಲ ಒಂದು ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ರೈತರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಹರೈತರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪೂರೈಸಲು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಅವಧಿ ಅವಶ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರಿಯಾದ ನೇತೃತ್ವ ಹಾಗೂ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಸಮರ್ಪಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಚಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವು ಸರ್ಕಾರೀ ಏಜೆನ್ಸಿ ಅಥವಾ ನಬಾರ್ಡ್ ಅಥವಾ ಸಿಎಸ್‌ಒಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ಟೇಟ್ ಲೆವೆಲ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ (ಎಸ್.ಆರ್.ಒ.) ಅನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ (ಡಿ.ಒ.ಎ.), ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (ಕೆ.ವಿ.ಕೆ.), ಸಿವಿಲ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ (ಸಿ.ಎಸ್.ಒ.), ನಾನ್‌ಗವರ್ನಮೆಂಟಲ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್, ಹಾಗೂ ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಬೇಸ್ಡ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ (ಸಿ.ಬಿ.ಒ.)- ಇವೆಲ್ಲವೂ ಎಸ್.ಆರ್.ಒ.ದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರುತ್ತವೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಒ., ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಜ್ಞಾನಕೋಶದಂತೆ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಕುರಿತಾದ ಥಿಂಕ್ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಎ.ಯು., ಸಿ.ಎಸ್.ಒ. ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ನುರಿತ ತಜ್ಞರನ್ನು ಅದು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಸ್ಟರ್ ಟ್ರೇನರ್‌ಗಳ ಒಂದು ತಂಡ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಎನ್.ಜಿ.ಒ./ ಸಿ.ಎಸ್.ಒ./ಡಿ.ಒ.ಎ./ ಕೆ.ವಿ.ಕೆ. ಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಟ್ರೇನರ್‌ಗಳಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಸ್ಟರ್ ಟ್ರೇನರ್‌ಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ (ವಿಲೇಜ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಪರ್ಸನ್ - ವಿ.ಆರ್.ಪಿ.) ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇವರು ತಳಮಟ್ಟದ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತರನ್ನೂ ತಲುಪುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಒ.ದ ಈ ಯೋಜನೆ ಹೊಸತೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಬಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿನೂತನವಾದದ್ದು.

ತರಬೇತುದಾರರ ತಂಡಗಳು ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಟ, ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆಯು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಆದರ್ಶ ವಿನ್ಯಾಸವೇನಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದು ಹೊರಾಂಗಣ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಳಿಸಲಾದ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸುವ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಸದ್ಯದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ.

ಕುರಿತು ವಗನಿಂಜೆನ್ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಅನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಅಗಾಧ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬಹುದು. ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎನ್.ಸಿ.ಎಸ್. ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ.ನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿತು. ಅದರಂತೆ, ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಗಳಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೊಂದು ರೂಪ ಕೊಡಬೇಕು, ಪೌಷ್ಟಿಕ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೈತರ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದವು.

2004ರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅದು ಭತ್ತ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಬರೆದು, ಹೊಸ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಶಕ್ತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಅರಿವು ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬಂಡವಾಳ ಒದಗಿಸುವ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಿದೆ ಮತ್ತು ಆ

ಮೂಲಕ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಪಾರಿಸರಿಕ ಕೃಷಿಯತ್ತ ಬದಲಾವಣೆ ತರಬೇಕಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಯತ್ತಲೂ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಅಪ್‌ಸ್ಟೇಲಿಂಗ್ ಇನ್ನೊವೇಟಿವ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್ ಉಪ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಈ ಲೇಖನದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಪೂರಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಲೇಖಕರು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

■ Shambu Prasad

Professor, Rural Management
Xavier Institute of Management,
Bhubaneswar, Orissa

E-mail: shambu@ximb.ac.in; shambuprasad@gmail.com

■ B C Barah

NABARD, Chair Professor,
Indian Agricultural Research Institute,
New Delhi

E-mail: barah48@yahoo.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 1, ಮಾರ್ಚ್ 2013

www.leisaindia.org

A website for learning and sharing experiences on LEISA practices.

Main features

- Space to share your LEISA experience
- A source for LEISA practices followed by farmers
- An archive of LEISA India magazines - English edition and regional editions (Tamil, Kannada, Hindi, Oriya, Marathi, Punjabi and Telugu)
- Photos and videos on LEISA practices
- Interesting cases of people following LEISA practices

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ರೈತರಿಂದ ಬೃಹತ್ ಬದಲಾವಣೆ

■ ರ್ಯಾಕಿರ್ ಹುಸೇನ್, ಜಿ.ವಿ. ರಾಮಾಂಜನೇಯಲು, ಜಿ.ರಾಜಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ಜಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್

ಸಸ್ಯಾಧಾರಿತ ಕೀಟನಾಶಕ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು

ಕೃಷಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ದಿ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಬಯೋಡೈವರ್ಸಿಟಿ ನಾಲೆಜ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ- ಆಗ್ರೋ ಬಯೋಡೈವರ್ಸಿಟಿ @ ನಾಲೆಜ್) ಅನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಆಕ್ಸ್‌ಫಾಮ್ ನೋವಿಬ್ ಮತ್ತು ಹಿವೋಸ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಕೃಷಿ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದೇ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಸಾಂದ್ರೀಕೃತ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯತ್ತ ಬದಲಾಯಿಸುವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರೈತ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಭದ್ರತೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರು, ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಅಥವಾ ಜನರಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಪರಿಸರ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬದುಕು ಬದಲಾಯಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ 'ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕೇಂದ್ರ' (ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸಸ್ಟೇನೇಬಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್-ಸಿ.ಎಸ್.ಎ.)ದ ಮೂಲಕ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಳ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಳೆದ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 35,000 ರೈತರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಅಧಿಕ ಸಾಲ ಮಾಡಿ, ಹೊರಗಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದರೆ, ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕೀಟಗಳದ್ದೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಎನ್ನುವುದು ರೈತರ ಮಾತು. ಆದರೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಕೇಂದ್ರ(ಸಿ.ಎಸ್.ಎ.) ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಕೀಟಗಳೇ ರೈತರ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ರೈತರು ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಅವಲಂಬನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೀಟನಾಶಕ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಒಂದು ಚಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ! ಕೀಟನಾಶಕಗಳು ಬಲು ದುಬಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ರೈತರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಹಾಳಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ರೈತರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ನೀವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೀರೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಈ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಂಡುಬಂದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು, ಸರ್ಕಾರ-ರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು(ಎನ್.ಜಿ.ಬಿ.)ಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಕೀಟನಾಶಕ ರಹಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ'(ನಾನ್-ಪೆಸ್ಟಿಸಿಡಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್-ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ.) ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಕೀಟನಾಶಕ ರಹಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ

ರೈತರ ಬದುಕು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯೆಂದರೆ ಕೀಟಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಸಮಗ್ರ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೇ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಂಥದ್ದು. ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೈತರಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 1980ರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ರೈತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೀಟ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕೀಟಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವ-ಅರಿವು ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದೇ ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ.ನ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ, ತಾವು ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಪ್ತಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಭಾವಿಸಿರುವ ತಾರ್ಕಿಕ ತಂತ್ರ ಕೂಡ. ಇಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಹರವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ, ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಹಾರದ ಮೂಲಕ ಬರುವ ತೊಂದರೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

2004ರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಸುಮಾರು 12 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಫಾರ್ಮರ್ ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಕೂಲ್(ಎಫ್.ಎಫ್.ಎಸ್.)' ಅನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಎಫ್.ಎಫ್. ಎಸ್. ಮೂಲಕ ರೈತರು ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು-ಕೊಂಡರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ 11,000 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಎಫ್.ಎಸ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ, ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇಂದು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಗ್ರಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಕಳೆದ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ: ಹಾಗಂತ ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಆದಾಯಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲ.

ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವುದು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೀಟನಾಶಕದ ಕುರಿತಾಗಿ ಜನರಿಗಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಾದ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೀಟನಾಶಕ ಬಳಸದೆಯೇ ಹೇಗೆ ಫಸಲು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಸುಸ್ಥಿರ, ಯಶಸ್ವಿದಾಯಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಲವಾರು ಜನರನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಹೊಸ-ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳ ಪುನರ್ ಶೋಧನೆಯ

ಜೊತೆಗೆ ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಹಲವಾರು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಅನುಭವಗಳು, ಯಶಸ್ಸಿನ ಕತೆಗಳು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಈ ಗೆಲುವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದಕ್ಕಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ., ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ತಳಮಟ್ಟದ ಚಳವಳಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕವೂ ದೊರೆತಿರಬಹುದು. ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಗುರುತಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿವೆ: ಒಂದನೆಯದು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು - ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರೈತರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದು.

ರೈತರಿಂದ ರೈತರಿಗಾಗಿ

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಖಮ್ಮಮ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುನುಕುಲ ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳೇ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು. ವಿಶೇಷ ಎಂದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಎಷ್ಟೋ ನೊಂದ ರೈತರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಾಮ ಇಂದು ಭರವಸೆಯ ದಾರಿದೀವಿಗಳಾಗಿದೆ.

2003ರಲ್ಲಿ ಈ ಪುನುಕುಲ 'ಕೀಟನಾಶಕ ಮುಕ್ತ' ಗ್ರಾಮವೆಂದು ತಾನೇ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಪರ್ಯಾಯ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಪ್ರಗತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಮತ್ತು ಅಗ್ಗವಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೀಟಗಳ ಜೀವನಚಕ್ರವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೇ ರೈತರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರ ಕಂಡಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಬಾಗಿಲೂ ಮುಟ್ಟಿದೆ! ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರ ಪರ್ಯಾಯ ವಿಧಾನ ಅನುಸರಣೆ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು.

ಹೌದು, ಇದೊಂದು ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ವ್ಯಾಪಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯೂ ರೈತರಿಂದ ರೈತರಿಗಾಗಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಸಿತು. ಒಂದು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜನರು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ರೈತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವೇದಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಿಕ ಪ್ರಧಾನ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತು. ಇಂದು ಕುಟುಂಬ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿನ ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಿಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳಾ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತಳಮಟ್ಟದ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಬಲೀಕರಣದತ್ತ ಮುಂದೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದರ ಜೊತೆ-

ಗೆ, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಷ್ಟದ ಯಾತನೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಪರಿಯನ್ನು ಕಂಡು-ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಿಂದ 'ಕೃಷಿ ಒಂದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅದೊಂದು ಜೀವನೋಪಾಯ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಸದೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಸದಿರಲು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೀಟನಾಶಕ ರಹಿತ ಕೃಷಿ ನಿರ್ವಹಣೆ(ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ.)ಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಇದರ ಭಾಗವೆಂಬಂತೆ 'ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಡ್ ಸಿಸ್ಟೇನಬಲ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್'(ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ)' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರ, ರೈತರು ಕೀಟನಾಶಕ ರಹಿತ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 'ರೈತರಿಂದ ರೈತರಿಗಾಗಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ರೈತರು ಎನ್.ಪಿ.ಎಂ. ಮಾದರಿ ಅನುಸರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳೇ ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಕೃಷಿ

ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿವೆ.

ಸಿ.ಎಸ್.ಎ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಾಲ್ತಿ ನೀಡಿದಾಗ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿದ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೂ ಇಂಥ ಒಂದು ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯಶಸ್ಸು ಪೂರಕವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಿ.ಎಸ್.ಎ.ಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುರಿಯೆಂದರೆ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು. ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿತ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಜೀವನೋಪಾಯ ಸುಧಾರಿಸುವುದು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದೀಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಮಹಿಳಾ ರೈತರ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ'ವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇನ್ನಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಇಂಥ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂಥ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಲಾಭವಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ, ಸರ್ಕಾರವೇ ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಡಳಿತ ನೀತಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲೇಬೇಕು. ಇಂಥ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರು ಪರಸ್ಪರ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕೃತ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕೂಡ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಜಾರಿ

ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಅಥವಾ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಆಯಾ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಾವಿರಾರು ರೈತರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಕೀಟಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ವಾಪಾಸ್ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಲು ರೈತರು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ರೈತಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುತ್ವವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಾವೇ 'ಚಾಲಕಿ'ರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಪರಿಸರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ, ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರಗತಿಯ ಗುರಿಯತ್ತ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

■ Zakir Hussain

Programme Manager at the Centre for Sustainable Agriculture (CSA) in Tarnaka, Andhra Pradesh, India

E-mail: zakir@csa-india.org

■ G.V. Ramanjaneyulu

Executive Director at CSA e-mail: ramoo@csa-india.org

■ G.Rajasekhar

leading the seeds initiative at CSA

E-mail: rajasekhar@csa-india.org

■ G. Chandra Shekar

Head of Knowledge Management at CSA

E-mail: sekhar@csa-india.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 4, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2013

ದೇಸಿ ತಳಿಯ ಅಕ್ಕಿ..

-
-
-
-
-
-
-
-

ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾವಯವ ರೈತರ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತಾದ ಅರಿವು, ಬೀಜಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಹಲವಾರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರೇ ಈ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಂಘಟನೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ಇಂದು ಪ್ರಬಲ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಬೀಜಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಹತ್ತರವಾದ ಚಳವಳಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದು.

ದೇಸಿ ಭತ್ತದ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ

ಅ ದಿನ ಆ ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಭತ್ತ ಮೇಳ ನಮಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ನಮ್ಮ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಹೋದ ಅನುಭವ. ಆದರೆ, ಮರುದಿನದ ಅನುಭವವೇ ಬೇರೆ. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಂದು ರೈತರೇ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರಾಟವಾಯಿತು ಎಂದರೆ ತಂದ ಅಕ್ಕಿಮೂಟೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಖಾಲಿಯಾದವು. ಆದರೆ, ಮೇಳ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ದಿನ ಬಾಕಿ ಇತ್ತು!

ಆ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಹಕರು ನಿರಾಶೆಗೊಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ರೈತರು ತಂದಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾರಾಟವಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಖರೀದಿಗೆ ಬಂದವರು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ಅಕ್ಕಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದೆ ಖಾಲಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಹಕರು ಮಾತ್ರ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಅಕ್ಕಿ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು, ಆ ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಭತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು, ಕರಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಸಾವಯವವೇ ಬದುಕು

ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಘಟನೆಯು ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಅಕ್ಕಿ ವಿಧಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು, ಆ ಕುರಿತು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಾಹಕರಾರರು ಸೇರಿ ಈ ಮೇಳವನ್ನು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸುಮಾರು 750 ರೈತರು ಮತ್ತು 15 ರೈತರ ಸಂಘಟನೆಗಳು 'ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ'ದೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕೆಲಸಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾವು 'ಸೇವ್ ಅವರ್ ರೈಸ್' ಆಂದೋಲನದ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಇಲ್ಲಿ ರೈತರೇ ಮಾಲಿಕರು

ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್' ಬ್ರಾಂಡ್ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲಕ ಸಾವಯವ ಆಹಾರಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರು, ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದೆ. ಸಾವಯವ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ

'ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಪೊಡ್ಯೂಸರ್ಸ್ ಕಂಪನಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್' ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಂಪನಿಯು ರೈತರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರೈತರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತವಾದ ಬೆಲೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಂಪನಿ ಈ ರೀತಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಸಹಜ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಸುಮಾರು 30 ಪ್ರಭೇದಗಳ ಅಕ್ಕಿ, 50 ಬಗೆಯ ವಿವಿಧ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಕಾಳುಗಳು, ಗೋಧಿ, ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಆಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಹಪ್ಪಳ, ಆರೋಗ್ಯಭರಿತ ಪಾನೀಯಗಳು, ಬಹುಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ, ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಳುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಜ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ, ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧಿಯು' ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ 786 ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 2 ಸಾವಿರ ರೈತರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳ ಸುಮಾರು 26 ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜೈವಿಕ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ-ಸಮಾಜ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎನ್ನಬಹುದು. ರೈತ ಸಮೂಹಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಗುಂಪುಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಇವರೆಲ್ಲರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

'ಸೇವ್ ಅವರ್ ರೈಸ್' ಅಥವಾ 'ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ' ಆಂದೋಲನವು ಏಷ್ಯಾದಾದ್ಯಂತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಪಾನ್ ಏಷ್ಯಾ' (PAN AP - Pesticide Action Network Asia and the Pacific) ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಅಭಿಯಾನ. ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ. ಅಕ್ಕಿ ಕೃಷಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಸಹಯೋಗಿ ಬೆಳೆ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಮೂಲಕ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಅಕ್ಕಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಭಿಯಾನಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ....

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾವಯವ ಅಕ್ಕಿಕೃಷಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷಿಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಕೃಷಿಕರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸೂಕ್ತ/ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿರುವ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿ ಮೇಳವೂ ಸರಾಸರಿ 4ರಿಂದ 5 ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು 3ರಿಂದ 4 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಂದಿಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಅಪರೂಪದ ಅಕ್ಕಿ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅಕ್ಕಿಗಳು ಅದರದೇ ಅದ ರುಚಿ, ವಿಶೇಷ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು, ನಿರ್ವಹಣಾ ಗುಣಗಳು (ಬರ ನಿರೋಧಕ, ರೋಗ ನಿರೋಧಿ ಗುಣಗಳು) ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರಿಭತ್ತ, ಕಳಮೆ, ಕರಿಕಳವೆ, ದೊಡ್ಡಬೈರ ನೆಲ್ಲು, ಕರಿ ಗಜಿವಿಲಿ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣಕೈ

ಮುಂತಾದವುಗಳು ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಆದರೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡುವುದು ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸವೂ ಹೌದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜನರು ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಕ್ಕಿಗಳ ಖರೀದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಬಹುಬೇಗನೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ರೈತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಾವು ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಅಕ್ಕಿಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮೆರುಗು ನೀಡಿದ(ಹೊಳಪು ಅಕ್ಕಿ) ಅಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅಂಶಗಳು ಇರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕುರಿತು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನೀಡಿದೆವು. ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು

ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಹಕರು.

ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಕಾರಣವಾದವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ರೈತರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳೇ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮುನ್ನೂಚಕಗಳು!

ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಅನನ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಈ ಮೇಳಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ಸಾವಯವ ಮೇಳ, ದೇಸೀ ಮೇಳ, ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಮೇಳ, ಬಯೋಡೈವರ್ಸಿಟಿ ಮೇಳ(ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮೇಳ), ಸೇಫ್ ಫುಡ್ ಮೇಳ(ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಮೇಳ)...ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಮೇಳಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ರುಚಿ-ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿಟ್ಟೆವು. ಜನರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸವಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಅವಕಾಶವೂ ಇತ್ತು. ಈ ಮೂಲಕ ಜನರಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮರುಪರಿಚಯಿಸಿದೆವು.

ಪ್ರತಿ ಮೇಳವೂ ಸರಾಸರಿ 4ರಿಂದ 5 ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು 3ರಿಂದ 4 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. 2012ರಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಮಾರಾಟವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಭೇದ ಅಕ್ಕಿಯ ಪ್ರಮಾಣ 100 ಟನ್ ದಾಟಿತ್ತು.

ಈ ಅಕ್ಕಿ ಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ

ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಕೆಂಪಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಅಕ್ಕಿ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದವರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಗ್ರಾಹಕ ಮತ್ತು ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು ಸೇರಿ ಸುಮಾರು 30 ಇತರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು 2 ಸಾವಿರ ಅಕ್ಕಿ-ಸಂರಕ್ಷಕ ರೈತರು ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಂತ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಈಗ ಏನು ಆಗಿದೆಯೋ ಅದು ಬರೀ ಆರಂಭ ಅಷ್ಟೇ. ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಪರಮ ಗುರಿ. ಜಗತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಲಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ.

■ Seema G Prasad

State Coordinator,
Save Our Rice Campaign- Karnataka,
No7, 2 cross, 7th Main, Sulthan playa,
Bangalore – 560 032

E-mail: seemaprasadg@gmail.com

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 2, ಜೂನ್ 2013

ಸಾವಯವದತ್ತ ಮುನ್ನಡಿಗೆ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯದ ಮೂಲಕ ಅರಿವಿನ ಆಂದೋಲನ

ಹೊಸ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗಬೇಕಾರೆ ಅಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ಅವಲಂಬನೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾ' ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಯುವ ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದೇ ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ. ತನ್ನ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾವಯವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸಲೂ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ, ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಅದರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಗಳೇನು? ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

■ ಹರೀಶ್ ತಿವಾರಿ ಮತ್ತು ಪೂನಂ ತಿವಾರಿ

ಅಜೈವಿಕ ಅಥವಾ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಆಹಾರ ಗುಣಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಗ್ರಾಹಕ ಸಮುದಾಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸಾವಯವ ಆಹಾರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಎದುರು ನೋಡತೊಡಗಿತು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಭಿನ್ನವಾದ ಕೃಷಿ-ಪೂರಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೆಳೆ, ದಾಸ್ತಾನು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ದೇಶದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಮತ್ತು ಮಳೆ ಅವಲಂಬಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಂಶಿಕವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಸಹ, ರೈತರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಹೊರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟು

ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಜೈವಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಇರುವ ಮಾಹಿತಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಅಥವಾ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಆಡಳಿತದ ಕಾನೂನು ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ / ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ 2007ರಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ (ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಡ್ ಅಪಾರ್ಚುನಿಟೀಸ್

ಆತಿಥೇಯರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ಸುಮಾರು 20-25%ರಷ್ಟು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆತಿಥೇಯರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.

ಆನ್ ಆಗ್ಯೂನಿಕ್ ಫಾರ್ಮ್ ಇಂಡಿಯಾ) ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಸಾವಯವ ರೈತರನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. 2007ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 14 ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜೊತೆಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಈಗ ಹಲವಾರು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ

ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 180 ಸಾವಯವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಂದು ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವು ಭಾರತದ 16 ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹರಡಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಫಸಲು ಪಡೆಯಲು ರೈತರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಅನುಭವಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ದೇಶ-ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಬಯೋಡೈನಮಿಕ್ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಅಥವಾ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೇ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾದ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ವೊಫರ್ಸ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ

ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ಯುಎಸ್‌ಎಗೆ ಸೇರಿದ ವಿವಿಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸುಮಾರು 2000 ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮತ್ತು 15 ಇಂಟರ್ನಿಂಗ್‌ಗಳು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೀವನಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಈ ವೊಫರ್ಸ್ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಊಟದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಹಕಾರವನ್ನೂ ಸಂಸ್ಥೆಯೇ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಿಲೇಜ್ (ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಜಿ.ವಿ.) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಇವು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ. ಮೊದಲ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಜಿ.ವಿ.ಯನ್ನು ಸುಮಾರು 4.5 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸುರಾಜ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ಖಜುರಾಹೋ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಪನ್ನಾ ಹುಲಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇನ್ ನದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕುರಿತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲತಃ ಎರಡು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವಂಥದ್ದು.

ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು...

ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಿಲೇಜ್‌ನಲ್ಲೂ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಸಿರು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಯುವಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ತರಬೇತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜೀವನದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಯುವುದು, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಬದುಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದಂತೆ ಬದುಕುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ತರಬೇತಿಗಳು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾವು ಪಡೆದ ಅರಿವು-ಅನುಭವಗಳು, ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನೂ

ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ದಿನದಲ್ಲಿ 4ರಿಂದ 6 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕೃಷಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ?

ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವುದರ ಹಿಂದೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಪರಿಸರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಂದ ಅಂತಿಮ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಗುಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂಡ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ 12 ವಾರಗಳ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರೆ ಸಂಶೋಧನೆ, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 4ರಿಂದ 8 ವಾರಗಳ ತರಬೇತಿಯೂ ಇದೆ. ಇವರು ಕೂಡ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾ ಸಲಹೆಗಾರರ ಸಲಹೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು.

ಆತಿಥೇಯ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ನೆಲದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.

ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಈ ತರಬೇತಿ ಶುರುವಾಗುವುದು ಮನೆಯಿಂದ. ಇಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವ ಇಂಟರ್ನಿ(ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವವರು)ಗಳು ತರಬೇತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಆದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ಅಂತಿಮ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೊನೆಯ ಅಥವಾ ಮೂರನೇ ಹಂತದ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಇಂಟರ್ನಿಗಳನ್ನು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಜಿವಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ರೈತರು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ನಿಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಸಾವಯವ ವಿಧಾನದಲ್ಲೇ ನರ್ಸರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು, ತಡೆಗೋಡೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗೊಬ್ಬರಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಮೂರು ಹಂತದ ತರಬೇತಿಗಳು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಂಟರ್ನಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕದ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ದಾಖಲೆ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಇಂಟರ್ನಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತರಬೇತಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಕಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಪಯಣ....

ವರ್ಷಗಳು ಸರಿದಂತೆ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾಗೆ ಸೇರಬಯಸುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ನಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ/ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅರಿವಿನ ಅಳ-ಅಗಲವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಳೆ ಚಕ್ರ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಬಗೆ, ಗೊಬ್ಬರ, ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹಸಿರು ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ, ಹಸಿಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ವಿಧಾನ, ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಆವರ್ತಗಳು ಮತ್ತು ಮರು ಬಳಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ತಿಳಿದಂತಾಗಿದೆ. ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೀಟಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಮರ್ಪಕವಾದ 'ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು

ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಗತ್ಯಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿತುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಅಜೈವಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಜೈವಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸೋಂಕುಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್. ಇಂಡಿಯಾದ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ (ಅಂದರೆ, ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ರೈತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ವಿಶೇಷ ಮಳಿಗೆಗಳು, ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ) ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಫ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಬಗೆಯೂ ಕರಗತವಾಗಿದೆ.

ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾವು ಹಲವಾರು ರೈತರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮತ್ತು ರೈತರ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಲವು ತೋರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾದಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು

5 ಸಾವಿರ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಮತ್ತು 200 ಇಂಟರ್ನಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ 1000 ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ರೈತರು ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬದುಕು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಒ.ಒ.ಎಫ್.ಇಂಡಿಯಾ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

■ **Harish Tewari**

Director, WWOOF India,
A-46 Judge Farm, Haldwani,
Nainital, Uttarakhand, India

E-mail: sewak1@rediffmail.com

■ **Poonam Tewari**

Junior Scientist,
College of Home Science,
G.B.P.U.A.&T., Pantnagar University,
Uttarakhand, India.

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2013

ಕೃಷಿಯತ್ತ ಯುವಜನರ ಚಿತ್ತ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್

ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಯುವಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾದ ರೂಪ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

■ ಡಿ.ತಂಗಪಾಂಡಿಯನ್

ಬಾರತದ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕೈಯಾರೆ ತಂದುಕೊಂಡಂಥವೇ ಹೆಚ್ಚು. ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಅನುಚಿತವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ನಷ್ಟವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ನಗರದತ್ತ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಕೂಡ ನಶಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ನಾವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು? ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಥವಾ ಕೋವಿಲ್‌ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಉಸಿಲಂಪಟ್ಟಿಯಂಥ ಯಾವುದಾದರೂ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೀಗಾದರೆ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ನೀಡುವವರು ಯಾರು? ಇಂಥ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ತುರ್ತಾಗಿ ಇಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಯುವ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡೆವು. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕರೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಇಂಬಾ ಸೇವಾ ಸಂಗಮ್' ಭವಿಷ್ಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಹೀಲಿಂಗ್ ದಿ ಆರ್ಥ್ ಕ್ಯಾಂಪೇನ್'ನ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಭೂಮಿಗೆ ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳ ಕ್ಯಾಂಪೇನ್ ಆಗಿದೆ.

'ದಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್' ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕರೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿನೋಬಾಜಿಪುರಂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 2012ರ ಜೂನ್ 11ರಂದು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಇಂಬಾ ಸೇವಾ ಸಂಗಮದ

ಶಾಲೆಯ ಆವರಣ ಹೀಗಿದೆ

ಸಹಾಯದಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕೋರ್ಸ್‌ನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಮೊದಲ ಹಂತ(ಬ್ಯಾಚ್)ದ ಏಳು ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು(ಬಿಡಿ-7) ಕೋರ್ಸ್‌ನ ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಏಳೂ ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿನೋಬಾಜಿಪುರಂನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ತೀರಾ ಬಡ ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿದವರು. 2014ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಈ ಮೊದಲ ಹಂತದ(ಬ್ಯಾಚ್) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೋರ್ಸ್‌ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಹೊರಬರಲಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಅಥವಾ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಅಥವಾ ಘಟಕಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಓದು, ಬೋಧನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದನ್ನು 'ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕಲಿಕೆ' ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ, ಸರಳ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂಬ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಲಾನಯನ ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಲಕರಣಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಬೆಳೆ ವಿಜ್ಞಾನ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಬೀಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂವಹನ ಕೌಶಲ್ಯ, ಜೀವನ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಕುರಿತು ಮೂಲಭೂತ ಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸರಳ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಅವಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 3ರಿಂದ

ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು

4 ವಾರಗಳ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮೀಪದ ಹೆಸರಾಂತ ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಬಯೋಡೈನಮಿಕ್ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಬಯೋಡೈನಮಿಕ್ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳು, ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಬಯೋಡೈನಮಿಕ್ ದ್ರವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಈ ತರಬೇತಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳಾದ ಟಿಲ್ಲರ್, ಕಳೆ ಕೀಳುವ ಯಂತ್ರ(ವೀಡರ್), ಸಿಂಪಡಣಾ ಸಾಧನ, ಬೆಳೆ ಕತ್ತರಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಸುವುದು ಹೇಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈಗಿರುವ ಬ್ಯಾಚ್ ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅರೋವಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಂದಾರ ಫಾರ್ಮ್, ಕುರುಂಜಿ ಬಯೋಡೈನಮಿಕ್ ಫಾರ್ಮ್ ಮತ್ತು ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್ ನಲ್ಲಿರುವ ವಾಲ್ ಡೋಫ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಚೆನ್ನೈಯಲ್ಲಿರುವ ಎಂಸಿಆರ್ ಸಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಮಣ್ಣಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ(ಪೌಷ್ಟಿಕದ್ರವ್ಯಗಳ) ಪರ್ಯಾಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆಯೂ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಭಾರತೀಯ ಬಯೋಡೈನಾಮಿಕ್ ಒಕ್ಕೂಟ, ಶೇನ್ ಬಾಗನೂರ್ ನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿದ್ದು, ಅದು ಅವರು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷಿಯಾಸಕ್ತ ಯುವಜನರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಪುರುಷರಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅವರು ಹೀಲಿಂಗ್ ದಿ ಅರ್ಥ್ ಕ್ಯಾಂಪೇನ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಯುವಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಿಶುಬದ್ಧವಾದ ರೂಪ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ತರಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಥವಾ ಕಲಿಕೆಯ ಶಾಲೆ

■ **D Thangapandian** is a member of the academic committee of The School of Biodynamic Farming and The Lead Worker of Farm India – www.farminindia.org

■ For more information, contact Mr.Jayakaran, Director, The School of Biodynamic Farming, Vinobajipuram, Karur District, Tamil Nadu.

Website: www.inbasevasangam.org

ಆಂಗ್ಲ ಮೂಲ:

ಲೀಸಾ ಇಂಡಿಯಾ, ಸಂಪುಟ 15, ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2013